

Nr 60

Av herr **Lundström** och fru **Gärde Widemar**, om utredning av frågan om utlänningars och i utlandet bosatta svenska medborgares beskattning här i riket.

I samband med förenklingssträvandena på taxeringsväsendets område synes särskilt beaktande böra ges den stora gruppen av här i riket arbetande utlänningar, vilkas vistelse i Sverige icke är tillräckligt långvarig för att föranleda mantalsskrivning. Det synes här vara fråga om en grupp, för vilken en definitiv källskatt skulle kunna medföra icke endast en väsentlig förenkling av taxeringsförfarandet, utan därjämte, såvitt kan bedömas, åtminstone i ett stort antal fall en vinning ur rättvisesynpunkt.

Redan 1936 års uppborrdskommitté (SOU 1938: 46 s. 324 ff.) diskuterade frågan om hur utlänningars och i utlandet bosatta svenska medborgares beskattning skulle kunna effektiviseras. Kommunalskatteberedningen (SOU 1942: 34 s. 256) föreslog, att frågan om utlänningars och i utlandet bosatta svenska medborgares beskattning skulle göras till föremål för särskild utredning. Den för utredning av vissa frågor beträffande bevillningsavgiften tillkallade utredningsmannen fann likaledes (kungl. prop. 214/1952 s. 18 f.), att »en genomgripande omläggning av beskattningsväsendet för utlänningars beskattning vore av nöden». Hittills synes i detta avseende intet annat ha åtgjorts än de år 1952 beslutade justeringarna av bevillningsavgiften. Samtidigt har förhållandena på berörda område, särskilt genom den knappast avsedda effekten av på senare år i förenklingssyfte vidtagna ändringar i skatteförfattningarna, ytterligare aktualiserat behovet av en reform.

För närvarande gäller i princip, att den som icke är mantalsskriven eller stadigvarande vistas i Sverige skall taxeras av den gemensamma taxeringsnämnden för bl. a. härifrån uppboeren, genom verksamhet här i riket förvärvad inkomst av tjänst. Härvid sker statsskattetaxering som för ogift skattskyldig och taxering för gemensamt kommunalt ändamål, för vilket utdebiteringen är 5 kronor per skattekrona. Inga ortsavdrag är medgivna och icke heller andra allmänna avdrag än sådana för utskylder och för underskott å sådan förvärvskälla, varför skattskyldighet föreligger i Sverige.

Med hänsyn till den överbelastning, som skulle uppkomma för denna nämnd om dessa regler strikt följdes, liksom även med hänsyn till vissa tekniska svårigheter vid uppboeren i sådant fall, har emellertid för flertalet av de utländska säsongarbetare m. fl., som vid tillfällig vistelse här i landet blir skattskyldiga för inkomst av tjänst, på centrala uppboerdsnämndens tillskyndan (nämndens medd. 32/1947) ett annat förfarande blivit praxis. Man

presumerar för de utlänningar, som tar arbete i Sverige, att deras vistelse kommer att bli stadigvarande, och de får ut preliminärdebetsdelar på den ort, där de först tar arbete efter hitkomsten. De torde sedan av praktiska skäl så gott som undantagslöst bli taxerade på samma orter enligt de regler, som gäller för sådan skattskyldig, som stadigvarande vistas här utan att vara här bosatt.

Innebörden härav blir, till berörda utlänningars nackdel, att de i regel får vidkännas en högre kommunal utdebitering. Vidare torde avdrag för resekostnad för tillträdande av tillfällig anställning i Sverige icke kunna medgivas av lokal taxeringsnämnd efter samma regler, som gemensamma taxeringsnämnden kan tillämpa. Förutsättningen för den lokala nämndens behörighet är nämligen att vistelsen anses stadigvarande. Men resekostnad för tillträdande av stadigvarande anställning är såsom flyttningskostnad icke avdragsgill. Rättstillämpningen på detta område torde vara i ej ringa grad flytande, oaktat problemet, särskilt för besökare från mera avlägsna länder, är väsentligt.

I flertalet fall torde emellertid dessa nackdelar mer än uppvägas av fördelen, att utlänning, som taxeras i lokalt distrikt, medgives ortsavdrag med 1/12 av det för år gällande avdraget för varje kalendermånad eller del därav, som vistelsen varat — en för de korttidsarbetande speciellt gynnsam beräkningsgrund, särskilt om de taxeras som gifta. Vidare torde med de nya reglerna för försäkringsavdrag även den som endast en del av året varit här bosatt vara berättigad till schablonavdrag för försäkringspremier med fullt belopp, 150 kronor för ogift, 300 kronor för gift skattskyldig.

Både vid taxering, som verkställs av den gemensamma taxeringsnämnden och vid taxering i lokalt distrikt, medgives vidare schablonmässigt kostnadsavdrag från inkomst av tjänst med minst 100 kronor, liksom avrundning nedåt sker av den taxerade inkomsten till jämna tiotal, av den beskattningsbara inkomsten till jämna hundratal kronor. Den för helårsinkomst avpassade, progressiva statsskatteskalen tillämpas utan justering. Slutligen gäller, att den som ett år icke är mantalsskriven i Sverige icke är skyldig att erlägga folkpensionsavgift för påföljande taxeringsår samt att den som icke är här bosatt icke heller är sjukförsäkringspliktig. Det framgår härav klart, att för skattskyldiga med kort vistelsetid de belopp, som slutligen debiteras på grundval av taxering, särskilt i lokalt distrikt, måste bli mycket låga i jämförelse med det preliminära källskatteuttaget enligt tabell. Någon rättvisegrund härför torde knappast föreligga.

Innan schablonavdragen och avrundningarna gjorde nämnda avvikelser så betydlig, som nu är fallet, torde det ha hört till vanligheten, att de lokala taxeringsnämnderna taxerat sådana utlänningar, som underlåtit att avge självdeklaration, enkannerligen de flesta av dem, som inte hunnit ta bosättning här i landet och ta kännedom om skatteförhållandena, med ledning av inbetald preliminärskatt på sådant sätt, att ett komplicerat restitutionsförfarande till utlandet av en relativt obetydlig, överskjutande skatt skulle kunna undgås. För närvarande torde en sådan »baklängestaxering» för de kort-

tidsarbetandes del icke vara möjlig utan en fullkomligt orimlig upptaxering, ett förfarande som i den mån det skulle förekomma givetvis måste skarpt fördömas. Men samtidigt med att »baklängstaxeringen» omöjliggjorts, torde antalet restitutionsfall i avsevärd mån ha ökat.

Det kan vidare antas, att i lokala distrikt dubbeltaxering icke sällan förekommer av sådana skattskyldiga, som under vistelsen i landet hunnit byta vistelseort och anställning. Den centrala registrering av utlämnade preliminärdebetsedlar, som förekommer, kan icke helt förhindra, att en med förhållandena obekant utlämning under samma år kan få två eller flera sådana debetsedlar utlämnade av olika lokala skattemyndigheter. Åtminstone om han underlåter att deklarerera, har han goda möjligheter att samma år bli taxerad av två eller flera olika nämnder, varvid omförmälda schabloniseringar kan tillgodoräknas honom vid varje taxering.

Det synes sannolikt, att här berörda svårigheter skulle kunna avhjälpas, om genom något arrangemang liknande sjömansskattens en definitiv källskatt kunde konstrueras för en på lämpligt sätt definierad grupp av här arbetande, i utlandet bosatta personer. En sådan definitiv källskatt skulle bidra till att göra beskattningen av de tillfälligt här boende utlänningarna mindre slumpmässig än den med nuvarande regler måste bli. Genom införandet av ett jämningsinstitut skulle det vara möjligt att med en sådan källskatt förbinda rätt till avdrag för mera väsentliga kostnader för intäktens förvärvande. I samband med regleringen härav vore det även möjligt att underkasta reglerna om avdrag för hitresa en systematisk översyn.

En utredning om dessa frågor torde icke kunna underlåta att ta till omprövning den med 1952 års ändringar endast provisoriskt lösta frågan om bevillningsavgiften för utländska artister. Likaledes torde den behöva studera de tekniska konsekvenserna av den utvidgning av här ej bosatta personers skattskyldighet, som blivit följden av hänförandet av inkomst av tillfälligt uppdrag m. m. till inkomst av tjänst.

Med anledning av det ovan anförda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måste anhålla om en allsidig utredning av frågan om utlänningars och här ej bosatta svenskers beskattning, under särskilt beaktande av möjligheterna att genom någon form av definitiv källskatt undanröja de ojämnheter i beskattningen av vissa sådana skattskyldiga, som exemplifierats i motionen, och samtidigt förenkla taxerings- och debiteringsförfarandet.

Stockholm den 22 januari 1958

Birger Lundström

Ingrid Gärde Widemar